

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. április 22.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 2008/48/EK irányelv – Fogyasztói hitelmegállapodások – 93/13/EGK irányelv – Tisztességtelen feltételek – Tisztességtelen feltétel alapján teljesített fizetés – A hitelező indokolatlan gazdagodása – A visszatérítéshez való jog elévülése – Az uniós jog elvei – A tényleges érvényesülés elve – A 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdése – Hitelszerződésben feltüntetendő információk – Egyes nemzeti követelmények eltörlése a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján – A nemzeti jogszabály korábbi változatának ezen ítélkezési gyakorlattal összhangban történő értelmezése – Időbeli hatály”

A C-485/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia) a Bírósághoz 2019. június 25-én érkezett, 2019. június 12-i határozatával terjesztett elő az

LH

és

a **Profi Credit Slovakia s. r. o.**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan és N. Jääskinen (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Profi Credit Slovakia s. r. o. képviseletében A. Cviková advokátka,
- a szlovák kormány képviseletében B. Ricziová, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében G. Goddin, N. Ruiz García és A. Tokár, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

a főtanácsnok indítványának a 2020. szeptember 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, az uniós jog hatékony érvényesülése elvének, valamint a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.), és különösen annak 10. cikke (2) bekezdése h) és i) pontjának az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az LH és a Profi Credit Slovakia s. r. o. között e társaság jogalap nélküli gazdagodása tárgyában folyó peres eljárás keretében terjesztették elő, amely gazdagodás a hitelfelvevő által a fogyasztói hitelszerződés állítólagosan tisztességtelen vagy jogellenes feltételei alapján teljesített fizetésekből eredt.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/13/EGK irányelv

- 3 A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 6. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

- 4 Ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése a következőket mondja ki:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

A 2008/48 irányelv

- 5 A 2008/48 irányelv célja, annak 1. cikke szerint, a tagállamok fogyasztóknak nyújtott hitelekkel kapcsolatos megállapodásokra vonatkozó szabályozása egyes aspektusainak összehangolása.
- 6 Ezen irányelv 3. cikkének i) pontja akként határozza meg a „teljeshiteldíj-mutató” (a továbbiakban: THM) fogalmát, mint „a hitel fogyasztó által viselt teljes költsége a teljes hitelösszeg éves százalékában kifejezve, beleértve – adott esetben – a 19. cikk (2) bekezdésében említett költségeket”.

- 7 Az említett irányelvnek „A hitelmegállapodásokban feltüntetendő információk” címet viselő 10. cikke a (2) bekezdésében az alábbiak szerint rendelkezik:

„A hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon tartalmaznia kell a következőket:

[...]

- g) a [THM] és a fogyasztó által fizetendő teljes összeg, a hitelmegállapodás megkötésének időpontjában kiszámítva; valamennyi, a [THM] kiszámításához felhasznált feltevés megemlítésével;
- h) a fogyasztó által teljesítendő fizetések összege, száma és gyakorisága, és adott esetben az a sorrend, amelynek megfelelően a különböző fennálló, eltérő hitelkamatlábú egyenlegekbe befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések;
- i) ha egy hitelmegállapodásra vonatkozóan határozott időtartamú tőketörlesztésről van szó, a fogyasztó joga, hogy kérésére ingyenesen, a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt számlakivonatot kapjon törlesztési táblázat formájában.

A törlesztési táblázat feltünteti a hátralevő fizetéseket, az ilyen összegek megfizetésére vonatkozó időtartamokat és feltételeket; a táblázat tartalmazza a törlesztések bontását a tőketörlesztés kimutatására, a hitelkamatláb alapján számított kamatot és adott esetben a járulékos költségeket; amennyiben a kamatláb nem rögzített, vagy a járulékos költségek a hitelmegállapodás szerint változhatnak, a törlesztési táblázat világos és egyértelmű módon jelzi, hogy a táblázat adatai kizárólag a hitelkamatlábhoz vagy a járulékos költségekhez a hitelmegállapodás szerinti, következő változásáig érvényesek;

[...]”

- 8 A 2008/48 irányelvnek „Harmonizáció és az irányelv kötelező jellege” címet viselő 22. cikke a (1) bekezdésében az alábbiak szerint rendelkezik:

„Amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.”

A szlovák jog

A polgári törvénykönyv

- 9 Az Občiansky zákonník (polgári törvénykönyv) 53. cikkének szövege a következő:

„(1) A fogyasztóval kötött szerződések nem tartalmazhatnak olyan rendelkezéseket, amelyek a szerződő felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéznek elő a fogyasztó kárára (tisztességtelen feltétel). [...]

[...]

- 5) A fogyasztóval kötött szerződésben szereplő tisztességtelen feltételek érvénytelenek.”

10 E törvénykönyv 107. cikke értelmében:

„(1) A jogalap nélküli gazdagodás megtérítéséhez való jog azon időponttól számított két év alatt évül el, amikor az érintett tudomást szerez a jogalap nélküli gazdagodásról és megtudja, hogy ki gazdagodott jogalap nélkül az ő kárára.

(2) A jogalap nélküli gazdagodás megtérítéséhez való jog elévülési ideje legfeljebb három év, szándékos jogalap nélküli gazdagodás esetén pedig tíz év, attól a naptól számítva, amikor a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezett.

[...]”

11 Az említett törvénykönyv 451. cikkének (2) bekezdése a „jogalap nélküli gazdagodást” akként határozza meg, mint valamely „jogalap nélküli szolgáltatás alapján, érvénytelen jogi aktuson alapuló szolgáltatás alapján, vagy okafogyottá vált jogi indokon alapuló szolgáltatás alapján szerzett valamely vagyoni előny, valamint a tisztességtelen forrásból származó vagyoni előny”.

A 129/2010. sz. törvény

12 A zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (a fogyasztói hitelről és a fogyasztóknak nyújtott egyéb hitelekéről és kölcsönökről, valamint egyes törvények módosításáról szóló 129/2010. sz. törvény) a 2008/48 irányelvnek a szlovák jogba történő átültetésére irányul.

13 A 129/2010. sz. törvény 9. cikke (2) bekezdésének k) pontja az alapügyre alkalmazandó változatában előírta, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell a hitelfelvevő által viselt tőkeösszeg, kamatok és egyéb költségek összegét, számát és esedékességét, valamint adott esetben azt a sorrendet, amelyben a befizetések a törlesztés céljából az eltérő hitelkamatlábakon rögzített, különböző egyenlegekbe beszámításra kerülnek.

14 Annak érdekében, hogy megfeleljen a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítéletben (C-42/15, EU:C:2016:842, 51–59. pont) elfogadott értelmezésének, a szlovák jogalkotó módosította a 129/2010. sz. törvényt, így e törvény 2018. május 1-jétől alkalmazandó változatának 9. cikke (2) bekezdésének i) pontja kimondja, hogy a fogyasztói hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell „a különböző befizetések összegét, számát és gyakoriságát, valamint adott esetben azt a sorrendet, amelyben a befizetések a törlesztés céljából az eltérő hitelkamatlábakon rögzített, különböző egyenlegekbe beszámításra kerülnek”.

15 A 129/2010. sz. törvény alapeljárás idején alkalmazandó változata 11. cikkének (1) bekezdése értelmében a fogyasztói hitelt „kamat- és költségmentesnek kell tekinteni”, ha a rá vonatkozó szerződés nem tartalmazza az előírt elemeket, különösen az e törvény 9. cikke (2) bekezdésének a)–k) pontjában foglaltakat, vagy ha a fogyasztó kárára nem helyesen tünteti fel a THM-et.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 2011. május 30-án az alapeljárás felperese és a Profi Credit Slovakia egy 1500 euró összegű fogyasztói hitelszerződést kötött, 70%-os kamatlábbal és 66,31%-os THM-mel, azaz összesen 3698,40 eurónyi összegre, amelyet 48 havi részletre elosztva, havi 77,05 euró összeggel kellett visszafizetni, anélkül, hogy pontosították volna a tőkének, a kamatoknak és a hitelfelvevő által viselt egyéb költségeknek a törlesztőrészekben belüli lebontását.

- 17 Az utaló határozatból egyrészt kiderül, hogy az említett szerződés értelmében a Profi Credit Slovakia a szerződéses jogviszony létrejöttének első napjától kezdve akár 367,49 euró összegű díjat is érvényesíthetett azon lehetőség ellenértékéért, hogy ha a fogyasztó a jövőben a hitel törlesztésére vonatkozóan halasztást szeretne kapni. E díj alkalmazása miatt az alapeljárás felperese nem a szerződésben megállapított 1500 eurót kapta kézhez, hanem egy 1132,51 eurónyi maradványösszeget, vagyis egy 24%-kal csökkentett összeget, noha még az sem volt biztos, hogy a fogyasztó egyáltalán élni fog a halasztott törlesztés visszerhes lehetőségének alkalmazásával.
- 18 Másrészt, az utaló határozat jelzi, hogy az e szerződésben említett THM (66,31%) alacsonyabb a kamatlábnál (70%), ami abból a tényből eredhet, hogy a THM-et nem azon összeg alapján számították ki, amelyet a Profi Credit Slovakia ténylegesen folyósított. E határozat pontosítja, hogy a szlovák jogban a THM helytelen megjelölésének szankciója az, hogy a hitelező nem tarthat igényt a hitelhez kapcsolódó kamatok és díjak megfizetésére.
- 19 A hitel teljes összegének visszafizetését követően, 2017. február 2-án az alapeljárás felperesét egy jogász arról tájékoztatta, hogy a halasztott fizetés díjára vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelen volt, és hogy a THM-et illetően vele közölt adatok helytelenek voltak.
- 20 2017. május 2-án az alapeljárás felperese keresetet indított az álláspontja szerint jogosulatlanul beszedett díjak visszatérítése iránt. A Profi Credit Slovakia védekezésképpen az érintett keresetindítási jogának elévülésére hivatkozott. 2018. november 15-i határozatával az Okresný súd Prešov (eperjesi körzeti bíróság, Szlovákia) elutasította e keresetet.
- 21 Az alapeljárás felperese által benyújtott fellebbezés tárgyában eljáró, kérdéseket előterjesztő bíróság, a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság, Szlovákia) úgy véli, hogy a szóban forgó szerződés több szempontból is ellentétesnek tekinthető a fogyasztóvédelemre vonatkozó uniós jogi szabályokkal.
- 22 Először is, e bíróság kifejti, hogy a polgári törvénykönyv 107. cikke első és második bekezdésének rendelkezései értelmében a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén fennálló visszatérítéshez való jog megszűnik:
- kétéves, úgynevezett „szubjektív” elévülési idő leteltével, amely akkor kezdődik, amikor az érintett tudomást szerez a jogalap nélküli gazdagodásról, és azonosítja azt a személyt, aki az ő kárára gazdagodott; úgy tűnik, hogy ezt a határidőt a jelen ügyben tiszteletben tartották, mivel kevesebb mint két év telt el az alapeljárás felperese által (2017. február 2-án) kapott információ és a keresetének benyújtása (2017. május 2.) között;
 - hároméves, úgynevezett „objektív” elévülési idő elteltével, amely a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkeztének napján kezdődik; úgy tűnik, hogy ez a határidő a jelen ügyben már lejárt, mivel több mint három év telt el az alapügy tárgyát képező díjak megfizetése és a kereset benyújtása között;
 - „szándékos” jogalap nélküli gazdagodás esetén tízéves „objektív” elévülési idő elteltével, amely szintén a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkeztétől kezdődik; úgy tűnik, hogy ez a határidő a jelen ügyben még nem járt le.
- 23 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a hároméves objektív elévülési idő akkor is megkezdődik és akkor is lejár, ha a sérelmet szenvedett fogyasztónak nem volt tudomása a jogalap nélküli gazdagodás alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen vagy jogellenes jellegéről. Álláspontja szerint az ilyen nemzeti szabály sértheti a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jogot, és összeegyeztethetetlen lehet a Bíróságnak a fogyasztók védelmére vonatkozó ítélkezési gyakorlatával, amely védelmet különösen a 93/13 irányelv és a 2008/48 irányelv ír elő.

- 24 Továbbá, amennyiben az ilyen, a fogyasztó tudomásának esetleges hiánya ellenére is alkalmazandó elévülési időt az uniós joggal összeegyeztethetőnek tekintenék, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy ugyanez vonatkozik-e a fogyasztóra háruló bizonyítási teherre is. Ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a szlovák bíróságok korábban a fent említett nemzeti rendelkezéseket a fogyasztók számára kedvező módon alkalmazták, rugalmasan elismerve a jogalap nélküli gazdagodás szándékos jellegét, és ily módon lehetővé tették az érintettek számára, hogy egy hosszú, tízéves elévülési idő kedvezményében részesüljenek, azonban ezt a megközelítést a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) 2018. október 18-i határozata megkérdőjelezte.
- 25 Ebből a határozatból szerinte az következik, hogy a tízéves különleges objektív elévülési időre hivatkozó fogyasztónak kell bizonyítania, hogy a hitelezőnek valóban az volt a szándéka, hogy az ő hátrányára jogellenesen gazdagodjon, és hogy ilyen bizonyíték hiányában csak a hároméves általános objektív elévülési idő alkalmazható. Az alacsonyabb szintű szlovák bíróságok kötelesek az említett határozathoz igazodni. A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy véli, hogy ez sértheti a Charta 47. cikkét és az uniós jog tényleges érvényesülésének elvét, mivel véleménye szerint az információk összességével nem rendelkező fogyasztó számára gyakorlatilag lehetetlen, hogy a megkövetelt bizonyítékokat szolgáltatni tudja.
- 26 Végül, amennyiben a Bíróság úgy ítélné meg, hogy az ilyen bizonyítási teher összeegyeztethető az uniós jog követelményeivel, felmerül a kérdés, hogy egyrészt, amikor a hitelező jogi személy, mely természetes személy tekintetében kell a fogyasztónak bizonyítania, hogy tudomása volt arról, hogy megsértik a jogait, másrészt pedig, hogy jogai megsértésének milyen mértékét kell bizonyítania.
- 27 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélet (C-42/15, EU:C:2016:842) végrehajtásaként a szlovák jogalkotó módosította a 129/2010. sz. törvényt, 2018. május 1-jei hatállyal eltörölve azt a kötelezettséget, hogy a fogyasztói hitelszerződésekben fel kell tüntetni a tőke, a kamatok és a hitelfeltevő által viselt egyéb költségek megfizetésének esedékességét, ami e törvény jelen alapügyre alkalmazandó változatának – amelynek tekintetében az irányadó időpont 2011. május 30. – 9. cikke (2) bekezdésének k) pontjában szerepelt. E kötelezettség helyébe az említett törvény 2018. május 1-jétől alkalmazandó változatának 9. cikke (2) bekezdésének i) pontja szerinti, a „fizetések gyakoriságának” az ilyen szerződésekben való feltüntetésére vonatkozó kötelezettség lépett.
- 28 Márpedig 2018. február 22-i határozatában a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) megállapította, hogy a 2018. május 1-je előtt kötött olyan szerződések esetében, mint az alapügy tárgyát képező szerződés, a szlovák bíróságok kötelesek az említett jogszabály-módosítással kitűzött eredményt elérni, az eredeti rendelkezésnek az uniós joggal összhangban álló értelmezésével, amely azt eredményezi, hogy a hitelezőknek az e rendelkezés által megkövetelt információkat az ilyen szerződésekben csupán általános jelleggel, nem pedig a tőke, a kamatok és a hitelhez kapcsolódó egyéb díjak szerinti bontásban kell feltüntetniük.
- 29 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben teszi fel azt a kérdést, hogy az irányelvek Bíróság ítélezési gyakorlatában elismert hatályával ellentétes-e az, hogy valamely tagállami bíróság az uniós joggal összeegyeztethetetlennek nyilvánított nemzeti rendelkezést e joggal összhangban értelmezi anélkül, hogy határozatát megindokolná, vagy azt a szokásos értelmezési módszerekre alapítaná. Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy abban az esetben, ha úgy ítéli meg, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés *contra legem* értelmezéshez vezetne, tulajdoníthat-e közvetlen hatályt a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdése h) és i) pontjának, és dönthet-e úgy, hogy nem alkalmazza az érintett nemzeti rendelkezést az alapeljárás felei között fennálló szerződéses jogviszonyra, hasonlóan ahhoz, amit a Bíróság többek között a hátrányos megkülönböztetés területén korábban már elismert.

- 30 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza ez utóbbi kérdések és a 2019. szeptember 5-i Pohotovost ítélet (C-331/18, EU:C:2019:665) alapjául szolgáló ügyben általa a Bíróság elé terjesztett kérdések közötti összefüggéseket, amely ítéletet tehát a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtását követően hirdettek ki.
- 31 E körülmények között a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„A.

- 1) Úgy kell-e értelmezni a [Charta] 47. cikkét, a fogyasztó hatékony bírói jogorvoslathoz való jogát is beleértve, hogy azzal ellentétes az olyan jogi szabályozás, mint a [szlovák] polgári törvénykönyvnek a fogyasztót megillető 3 éves objektív elévülési időhöz való joga elévüléséről szóló 107. [cikkének] (2) bekezdése, amelynek értelmében a fogyasztónak a tisztességtelen szerződési feltételből eredő teljesítés megtérítéséhez való joga abban az esetben is elévül, ha maga a fogyasztó nincs olyan helyzetben, hogy alaposan megvizsgálja a tisztességtelen szerződési feltételt, és ez az elévülési idő akkor is telik, ha a fogyasztó nem tudott a szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről?
- 2) Amennyiben a fogyasztó joga tekintetében hároméves objektív elévülési [időt] előíró jogi szabályozás – a fogyasztó [tudomásának] hiánya ellenére – összeegyeztethető a Charta 47. cikkével és a tényleges érvényesülés elvével, a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy:

ellentétes-e a Charta 47. cikkével és a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti [szabályozás], amelynek alapján a [bírószági] eljárásokban a fogyasztót terheli annak bizonyítása, hogy a hitelező érdekében eljáró személyeknek tudomása volt arról a tényről, hogy a hitelező megsérti a fogyasztó jogait, a jelen ügyben tudomásuk volt arról, hogy a hitelező az évi [THM] pontos megjelölésének elmulasztásával jogszabályi rendelkezést sért, valamint annak bizonyítása, hogy tudomásuk volt arról a tényről, hogy ilyen esetben a kölcsön kamatmentes, és hogy a hitelező a kamatok beszedése révén jogalap nélkül gazdagodott?
- 3) Abban az esetben, ha a [második kérdésre] nemleges választ kell adni, a fogyasztónak a hitelező [oldalán közreműködő olyan személyek közül, mint például az ügyvezető, az üzlettársak vagy a kereskedelmi képviselők] mely személyekkel kapcsolatban kell bizonyítania, hogy azoknak tudomásuk volt a [második kérdésben] említettekről?
- 4) Abban az esetben, ha a [második kérdésre] nemleges választ kell adni, milyen fokú tudomással kell rendelkezni a cél eléréséhez, vagyis annak bizonyításához, hogy a [hitelező] szándékosan sértette meg a szóban forgó pénzügyi piaci szabályozást?

B.

- 5) Ellentétes-e az irányelvek joghatásaival és az Európai Unió Bíróságának e tekintetben releváns ítéletkezési gyakorlatával – ezen belül a Rasmussen ítélettel (C-441/14, EU:C:2016:278), a Pfeiffer ítélettel (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 113. és 114. pont), a Küçükdeveci ítélettel (C-555/07, EU:C:2010:21, 48. pont), az Impact ítélettel (C-268/06, EU:C:2008:223, 100. pont), a Dominguez ítélettel (C-282/10, EU:C:2012:33, 25. és 27. pont) és az Association de médiation sociale ítélettel (C-176/12, EU:C:2014:2, 38. pont) – az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek alapján a nemzeti bíróság értelmezési módszerek alkalmazása és kellő indokolás nélkül jutott [arra a következtetésre, hogy e gyakorlat összhangban áll az uniós joggal]?
- 6) Abban az esetben, ha a bíróság értelmezési módszerek – köztük különösen a teleologikus értelmezés, a hiteles értelmezés, a történeti értelmezés, a rendszertani értelmezés, a logikai értelmezés (az *a contrario* módszer, a *reductio ad absurdum* módszer) – alkalmazását, valamint a nemzeti jog egészének alkalmazását követően a 2008/48 irányelv [...] 10. cikke (2) bekezdésének

h) és i) pontjában meghatározott cél megvalósítása érdekében arra a következtetésre jut, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés egy *contra legem* helyzetet eredményez, elismerhető-e – például a munkavállalók hátrányos megkülönböztetése vagy védelme esetében fennálló jogviszonyok analógiájára – az irányelv fent említett rendelkezésének közvetlen hatálya a hiteljogviszonyok keretében a vállalkozóknak a fogyasztókkal szembeni védelme tekintetében, és mellőzhető-e az uniós joggal összhangban nem álló jogszabályi rendelkezés alkalmazása?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A Bíróság hatásköréről és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 32 Először is a Profi Credit Slovakia kétségeit fejezi ki az előzetes döntéshozatal iránti kérelmének előterjesztése érdekében a kérdést előterjesztő bíróság által követett eljárás szabályszerűségét illetően, azzal érvelve, hogy neki nem volt lehetősége előzetesen kifejtetni álláspontját az eljárás felfüggesztésének indokairól.
- 33 E tekintetben azonban emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az a tény, hogy az uniós jogra vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést esetlegesen előzetes kontradiktórius vita nélkül tették fel, nem képezi akadályát annak, hogy a Bírósághoz ilyen kérdéssel forduljanak, és egyébként sem a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot a pervezetésre és a bírósági eljárásokra vonatkozó nemzeti szabályoknak megfelelően hozták-e meg (lásd ebben az értelemben: 2020. április 30-i Blue Air – Airline Management Solutions ítélet, C-584/18, EU:C:2020:324, 39–41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Másodszor, a Profi Credit Slovakia arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdések nem fogadhatók el, mivel egyrészt azok nem a nemzeti elvülési szabályokat harmonizáló uniós jogi rendelkezések értelmezésére, sem pedig az irányelvek joghatásaira vonatkoznak, másrészt a Charta 51. cikke azokra a helyzetekre korlátozza annak hatályát, amelyekben a tagállamok az uniós jogot hajtják végre, és végül, hogy e kérdések nem relevánsak az alapeljárásbeli jogvita elbírálása szempontjából.
- 35 Ami a szlovák kormányt illeti, ő azt állítja, hogy az első kérdés elfogadhatatlan, mivel nem felel meg a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének c) pontjában szereplő, indokolásra vonatkozó követelményeknek. E kormány szerint ebből az következik, hogy nem kell megvizsgálni az azt követő három kérdést, amelyeket az első kérdés folytatásaként terjesztettek elő. Szerinte egyébként a harmadik és negyedik kérdés egyébként sem tartozna a Bíróság hatáskörébe, mivel azok a nemzeti jog szabályainak értelmezésére vonatkoznak. Egyébiránt az ötödik és hatodik kérdés nem szükséges az alapjogvita eldöntéséhez, mivel nem a Bíróság feladata annak eldöntése, hogy lehetséges-e az uniós joggal összhangban álló értelmezés az érintett szlovák jogszabályokat illetően, ráadásul létezik más jogalap is, amely lehetővé tenné, hogy a keresetnek közvetlenül helyt adjanak.
- 36 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdést illetően meg kell állapítani, hogy azok lényegében a Charta 47. cikkének az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével összefüggésben történő értelmezésére vonatkoznak.
- 37 Márpedig a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, és az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az „uniós jog végrehajtásának” e rendelkezés értelmében vett fogalma feltételezi az uniós jogi aktus és a szóban forgó, az érintett területek közötti közelséget vagy az egyik területnek a másikkal gyakorolt

közvetett hatásait meghaladó kapcsolat fennállását (lásd ebben az értelemben: 2020. január 22-i Baldonado Martín ítélet, C-177/18, EU:C:2020:26, 57–59. pont; 2020. július 16-i Adusbef és társai ítélet, C-686/18, EU:C:2020:567, 51. és 52. pont).

- 38 Ezenfelül a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó döntésért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőit tekintve az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróság elé terjesztett kérdések relevánsak-e, amelyek relevanciáját egyébként e tekintetben vélelmezni kell. Ennélfogva, amikor az előterjesztett kérdések az uniós jog valamely szabályának értelmezésére vagy érvényességére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles a kérelmet elbírálni, kivéve, ha a kért értelmezés nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az említett kérdésekre hasznos választ adhasson (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. pont; 2020. október 8-i Union des industries de la protection des plantes ítélet, C-514/19, EU:C:2020:803, 28. és 29. pont).
- 39 Kétségtelen, hogy az előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első két kérdés a Chartán kívül nem említ más uniós jogi aktust. Ugyanakkor az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kifejtett indokokból kitűnik, hogy abban egyértelműen és kellőképpen megállapításra került a polgári törvénykönyv 107. cikkének (2) bekezdésében foglalt, az alapeljárás felpereséhez hasonló fogyasztó által indított keresetre alkalmazandó elévülési szabályok és a másodlagos uniós jog azon rendelkezései közötti kapcsolat fennállása, amelyek célja a fogyasztók védelmének biztosítása.
- 40 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis konkrétan arra szeretne választ kapni, hogy elképzelhető-e, hogy e nemzeti szabályok nemcsak a Charta 47. cikkében deklarált hatékony jogorvoslathoz való jogot érintik, hanem a 93/13 irányelvben szereplő tisztességtelen feltételekre és a 2008/48 irányelvben szereplő fogyasztói hitelekre vonatkozó rendelkezések teljes érvényesülését is sértik.
- 41 Másként fogalmazva, amint arra a főtanácsnok az indítványának 31–33. és 52. pontjában rámutatott, e bíróság az első két kérdésével felvilágosítást kér annak érdekében, hogy határozni tudjon arról, hogy összeegyeztethetők-e a 93/13 és 2008/48 irányelvvel az elévülési időkre vonatkozó szlovák jogi rendelkezések, amelyek a fogyasztókkal kötött szerződések területén indított keresetekre alkalmazandók.
- 42 Ennélfogva az első két kérdés elfogadható.
- 43 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdést illetően meg kell állapítani, hogy azok lényegében a jogalap nélküli gazdagodás szándékos jellegének bizonyítására irányulnak, amely ahhoz szükséges, hogy alkalmazható legyen a polgári törvénykönyv 107. cikke (2) bekezdésének utolsó mondatában előírt tízéves elévülési idő, közelebbről pedig azon személyek meghatározására, akiknek a tekintetében az ilyen szándékot bizonyítani kell, valamint a tudomás azon szintjére, amellyel e személyeknek e tekintetben rendelkezniük kellett.
- 44 E tekintetben meg kell állapítani, hogy sem e két kérdés szövege, sem pedig az utaló határozat ezekre vonatkozó indokolása nem tartalmaz olyan jellegű elemeket, amelyek alapján kapcsolatot lehetne megállapítani e két kérdés és az uniós jog valamely rendelkezése között. Márpedig annak szükségessége, hogy az uniós jog értelmezésének a nemzeti bíróság számára hasznosnak kell lennie, megköveteli, hogy a nemzeti bíróság szigorúan tiszteletben tartsa az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmára vonatkozó és az eljárási szabályzat 94. cikkében kifejezetten szereplő követelményeket, amelyről a kérdést előterjesztő bíróságnak vélhetően tudomása van. Ezért az említett 94. cikkben foglaltakkal összhangban és az előterjesztett kérdések elfogadhatatlanságának terhe mellett nélkülözhetetlen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmazza egyrészt a releváns tények rövid ismertetését, vagy legalább a kérdések alapját képező ténybeli adatok ismertetését,

másrészt azon indokok ismertetését, amelyek miatt az előterjesztő bíróságban kérdés merült fel az uniós jog bizonyos rendelkezéseinek értelmezését vagy érvényességét illetően, valamint azt a kapcsolatot, amelyet az említett bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti szabályozás között megállapít (lásd ebben az értelemben: 2018. április 19-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-152/17, EU:C:2018:264, 21., 22. és 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 45 Ebből következik, hogy az előterjesztő bíróság által a Bíróság elé terjesztett harmadik és negyedik kérdést elfogadhatatlannak kell tekinteni, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz elegendő indokolást ahhoz, hogy a Bíróság e két kérdésre hasznos választ tudjon adni.
- 46 Végül, ami az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik és hatodik kérdést illeti, a Profi Credit Slovakia és a szlovák kormány által előadott érvek nem lehetnek elegendők ahhoz, hogy megdöntsék az e kérdések relevanciájára vonatkozó vélelmet a jelen ítélet 38. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, mivel azok lényegében az alapügybeli jogvitára alkalmazandó nemzeti jogszabályoknak az uniós joggal – különös tekintettel a 2008/48 irányelvnek a Bíróság által értelmezett 10. cikke (2) bekezdésének h) és i) pontjára – összhangban álló értelmezésének módjaira vonatkoznak.
- 47 E körülmények között semmiképpen nem lehet helyt adni a szlovák kormány által arra alapított elfogadhatatlansági kifogásnak, hogy létezik egy másik jogalap, nevezetesen a THM pontatlan feltüntetése a szóban forgó szerződésben, amely lehetővé tenné, hogy az alapkeresetnek helyt lehessen adni anélkül, hogy megvizsgálják a törlesztőrészleteknek a tőkeösszeg, a kamatok és a hitelfelvevő által viselt egyéb költségek szerinti bontása feltüntetésének kötelezettségét. E tekintetben meg kell állapítani egyrészt, hogy a Bíróság a 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítéletben (C-331/18, EU:C:2019:665, 35. és 38. pont) már elutasított egy hasonló érvet, másrészt, hogy az alapügy és az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy között fennálló különbségek, amelyekre e kormány hivatkozik, nem igazolják az ily módon alkalmazott elutasítástól eltérő, más út választását.
- 48 A fentiekből következik, hogy az ötödik és a hatodik kérdés elfogadható.

Az első kérdésről

- 49 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében a Bíróságnak adott esetben át kell fogalmaznia az eléje terjesztett kérdéseket (lásd többek között: 2015. december 17-i Neptune Distribution ítélet, C-157/14, EU:C:2015:823, 33. pont; 2020. november 25-i Banca B. ítélet, C-269/19, EU:C:2020:954, 24. pont).
- 50 A jelen ügyben, még ha a kérdést előterjesztő bíróság az első kérdését formálisan a Charta 47. cikkének értelmezésére korlátozta is, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az alapügy elbírálásához, az e bíróság által szolgáltatott elemek összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján kiválasztva az uniós jog azon elemeit, amelyek értelmezést igényelnek (lásd ebben az értelemben: 2015. december 17-i Neptune Distribution ítélet, C-157/14, EU:C:2015:823, 34. pont; 2019. május 8-i PI ítélet, C-230/18, EU:C:2019:383, 43. pont).
- 51 A jelen ügyben az előterjesztett első kérdést úgy kell érteni, mint amely lényegében annak meghatározására irányul, hogy a tényleges érvényesülés elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a fogyasztó által a 93/13 irányelv értelmében vett tisztességtelen feltételek vagy a 2008/48 irányelv követelményeivel ellentétes feltételek alapján jogalap nélkül megfizetett összegek visszatérítése iránt indított keresetre hároméves elévülési idő vonatkozik, amely attól a naptól kezdődik, amikor az indokolatlan gazdagodás bekövetkezett.

- 52 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adott területre vonatkozó uniós szabályozás hiányában a jogalanyok számára biztosított jogok védelmének biztosítására irányuló bírósági felülvizsgálatra vonatkozó eljárási szabályok meghozatala az eljárási autonómia elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartozik, azzal a feltétellel azonban, hogy e szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső jogi helyzetekre vonatkozókhöz képest (az egyenértékűség elve), és nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, C-224/19 és C-259/19, EU:C:2020:578, 83. pont; 2020. október 6-i La Quadrature du Net és társai ítélet, C-511/18, C-512/18 és C-520/18, EU:C:2020:791, 223. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 53 Ami kifejezetten a jelen ügyben egyedül érintett tényleges érvényesülés elvét illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy minden olyan esetet, amikor felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jog alkalmazását, annak figyelembevételével kell megvizsgálni, hogy mi a helye e rendelkezésnek az eljárás egészében, annak menetében, és mik a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve és az eljárás szabályos lefolytatásának elve (lásd többek között: 2017. március 15-i Aquino ítélet, C-3/16, EU:C:2017:209, 53. pont; 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Sociéte Générale ítélet, C-698/18 és C-699/18, EU:C:2020:537, 60. pont).
- 54 Ezenkívül a Bíróság pontosította, hogy a tagállamok azon kötelezettsége, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak tényleges érvényesülését, többek között a 93/13 irányelvből eredő jogok tekintetében a Charta 47. cikkében is kimondott hatékony bírói jogvédelem követelményét jelenti, amely különösen az ilyen jogokon alapuló keresetekre vonatkozó eljárási szabályokra érvényes (lásd ebben az értelemben: 2014. július 17-i Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 35. pont; 2018. május 31-i Sziber ítélet, C-483/16, EU:C:2018:367, 49. pont).
- 55 E körülmények fényében kell megvizsgálni, hogy egy olyan nemzeti elvülési szabályt, mint a jelen ítélet 51. pontjában említett szabály, a tényleges érvényesülés elvével összhangban állónak lehet-e tekinteni, tudván azt, hogy e vizsgálatnak nem csupán az alapügy tárgyát képező határidő tartamára kell kiterjednie, hanem annak alkalmazásának módjaira is, ideértve az említett határidő megindulását kiváltó tényezőként elfogadott tényezőt is (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Sociéte Générale ítélet, C-698/18 és C-699/18, EU:C:2020:537, 61. pont).
- 56 Először is, ami az azon keresetekkel szembeni elvülési időre való hivatkozást illeti, amelyeket a fogyasztók az uniós jogból eredő jogaik érvényesítése érdekében indítottak, meg kell állapítani, hogy egy ilyen szabály önmagában nem ellentétes a tényleges érvényesülés elvével, amennyiben az alkalmazása nem teszi a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a különösen a 93/13 irányelv és a 2008/48 irányelv által biztosított jogok gyakorlását.
- 57 A Bíróság ugyanis elismerte, hogy a fogyasztóvédelem nem abszolút jellegű, és hogy a jogbiztonságra tekintettel észszerűen meghatározott, jogvesztő jellegű keresetindítási határidők összeegyeztethetők az uniós joggal (2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Sociéte Générale ítélet, C-698/18 és C-699/18, EU:C:2020:537, 56. pont; 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, C-224/19–C-259/19, EU:C:2020:578, 82. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Közelebbről, a Bíróság korábban már kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely amellet, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel semmisségének megállapítására irányuló kereset elvülhetetlenségét írja elő, az e megállapításhoz kapcsolódó restitutív joghatások érvényesítésére irányuló keresetet érintően elvülési határidőt ír elő, amennyiben tiszteletben tartja az egyenértékűség elvét és a tényleges érvényesülés elvét (lásd ebben az

értelemben: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Société Générale  t let, C-698/18  s C-699/18, EU:C:2020:537, 58. pont; 2020. július 16-i Caixabank  s Banco Bilbao Vizcaya Argentaria  t let, C-224/19  s C-259/19, EU:C:2020:578, 84. pont).

- 59 Másodszor, ami a vizsgált elévülési idő tekintetében el irt időtartamot illeti, amely a jelen esetben három év, a B ros g korábban már kimondta, hogy feltéve, hogy ez az időtartam előzetesen kerül megállapításra, és előre ismert, az ilyen időtartam főszabály szerint elegendőnek tűnik ahhoz, hogy lehetővé tegye az érintett fogyasztó számára a hatékony jogorvoslati kérelem előkészítés és benyújtását,  gy ez az időtartam önmagában nem  szzeegegyeztetetlen a tényleges érvényesülés elvével (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank  s BRD Groupe Société Générale  t let, C-698/18  s C-699/18, EU:C:2020:537, 62.  s 64. pont; 2020. július 16-i Caixabank  s Banco Bilbao Vizcaya Argentaria  t let, C-224/19  s C-259/19, EU:C:2020:578, 87. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 60 Harmadszor, ami azonban a vizsgált elévülési idő kezd  időpontját illeti, olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, fennáll az a nem elhanyagolható veszély, hogy az érintett fogyasztó nem hivatkozik az el irt határidőn belül azokra a jogokra, amelyeket számára az uniós jog biztosít (lásd ebben az értelemben: 2020. március 5-i OPR-Finance  t let, C-679/18, EU:C:2020:167, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), és ez lehetetlenné teszi a számára e jogok érvényesítését.
- 61 A kérdést előterjesztő b ros g által többek között az első kérdésében jelzettek b l ugyanis kitűnik, hogy a polgári törvénykönyv 107. cikkének (2) bekezdésében el irt hároméves határidő attól az időponttól indul, amikor az indokolatlan gazdagodás bekövetkezett, és az elévülés akkor is bekövetkezik, ha maga a fogyasztó nem tudja megítélni, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen, vagy nem volt tudomása a szóban forgó szerződési feltétel tisztességtelen jellegéről.
- 62 E tekintetben figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a fogyasztók az elad khoz vagy szolgáltatókhoz képest gyengébb pozicióban vannak, mind a tárgyalásra vonatkozó mozgásteret, mind a tájékozottság szintjét illetően, valamint azt a körülményt, hogy a fogyasztók esetleg nem is ismerik a 93/13 irányelvből vagy akár a 2008/48 irányelvből eredő jogaik terjedelmét, illetve azokat nem észlelik (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank  s BRD Groupe Société Générale  t let, C-698/18  s C-699/18, EU:C:2020:537, 65–67. pont; 2020. július 16-i Caixabank  s Banco Bilbao Vizcaya Argentaria  t let, C-224/19  s C-259/19, EU:C:2020:578, 90. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 71–73. pontjában lényegében rámutatott, az olyan hitelszerződések esetében, mint amelyekről az alapügyben is szó van, a teljesítés általában hosszú futamidőn keresztül történik, és ebből következően, ha a hároméves elévülési időt megindító esemény a hitelfelvevő által teljesített minden egyes fizetés, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő b ros g feladata, nem zárható ki, hogy az elévülés – legalábbis a teljesített fizetések egy részét illetően – már akkor bekövetkezik, amikor az érintett szerződés m g meg sem sz nt, és  gy az ilyen elévülési rendszer szisztematikus jelleggel megfoszthatja a fogyasztókat annak a lehetőségétől, hogy az említett irányelvekkel ellentétes szerződéses feltételek alapján teljesített fizetések visszat rtés t k vetelhess k.
- 64 Ennélfogva azt kell megállapítani, hogy az olyan részletes eljárási szabályok, mint az alapügy tárgyát képező szabályok, mivel megkövetelik a fogyasztótól, hogy az indokolatlan gazdagodás bekövetkeztének időpontjától számított három éven belül b ros gi eljárást indítson, különösen amennyiben e gazdagodásra valamely hosszú futamidejű szerződés teljesítése során kerülhetett sor, olyan jellegűek, amelyek rendkívül nehézzé teszik azon jogok gyakorlását, amelyeket a 93/13 irányelv vagy a 2008/48 irányelv biztosít e fogyasztó számára, és ennek következtében az ilyen szabályok sértik

a hatékony érvényesülés elvét (lásd analógia útján: 2020. július 9-i Raiffeisen Bank és BRD Groupe Société Générale  t let, C-698/18  s C-699/18, EU:C:2020:537, 67.  s 75. pont; 2020. július 16-i Caixabank  s Banco Bilbao Vizcaya Argentaria  t let, C-224/19  s C-259/19, EU:C:2020:578, 91. pont).

- 65 Egyébként, amint arra a főtanácsnok indítványának 87.  s 89. pontjában rámutatott, az eladó vagy szolgáltató részéről a tisztességtelennek  t lt feltétel alkalmazásának szándéka nem releváns azon jogokat illetően, amelyek a fogyasztókat a 93/13 írányelv rendelkezései alapján megilletik, és ugyanez elmondható a 2008/48 írányelv 10. cikke (2) bekezdését illetően is. Ennélfogva az e rendelkezésekből eredő jogok érvényesítése érdekében a fogyasztó nem kötelezhető arra, hogy bizonyítsa a szóban forgó eladó vagy szolgáltató magatartásának szándékos jellegét. Ebből következik, hogy a hároméves elévülési idő meghosszabbításának lehetősége azzal a feltétellel, hogy a fogyasztó bizonyítja az eladó vagy szolgáltató szándékát, amint azt a polgári törvénykönyv 107. cikkének (2) bekezdése el irja, nem kérdőjelezheti meg a jelen ítélet előző pontjában tett megállapítást.
- 66 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a tényleges érvényesülés elvét  gy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely  gy rendelkezik, hogy a valamely hitelszerződés teljesítése során a 93/13 írányelv értelmében vett tisztességtelen feltételek vagy a 2008/48 írányelv követelményeivel ellentétes feltételek alapján indokolatlanul megfizetett összegek visszatérítése  r nt a fogyasztók által indított keresetekre hároméves elévülési idő vonatkozik, amely azon a napon kezdődik, amikor az indokolatlan gazdagodás bekövetkezett.

A második kérdésről

- 67 Mivel a második kérdést csak arra az esetre terjesztett k elő, ha az első kérdésre nemleges válasz születne, ezért azt – az első kérdésre adott igenlő válaszra figyelemmel – nem kell megválaszolni.

Az ötödik és a hatodik kérdésről

- 68  t dik és hatodik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra v r választ a Bíróságtól, hogy hogyan kell az uniós joggal összhangban értelmezni a 2008/48 írányelv 10. cikke (2) bekezdésének h)  s i) pontjából eredő, a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia  t letben (C-42/15, EU:C:2016:842)  rtelmezett követelményekkel össze nem egyeztethetőnek nyilvánított nemzeti szabályozást, amennyiben a szóban forgó hitelszerződést ezen ítélet kihirdetését, és az említett nemzeti szabályozásának az ezen ítéletben elfogadott értelmezéshez váló igazítása miatt történő módosítását megelőzően k t tt k meg.
- 69 E tekintetben pontosítani kell, hogy az említett ítélet 59. pontjában, amely a jelen ügynek is tárgyát képező 129/2010. sz. törvény 2011-es változatának 9. cikke (2) bekezdésére vonatkozott, a Bíróság  gy értelmezte a 2008/48 írányelv 10. cikke (2) bekezdésének h)  s i) pontját, hogy az olyan határozott idejű hitelmeg llapod s nak, amely el irja a tőke egymást követő fizetésekkel váló törlesztését, nem kell törlesztési táblázat formájában pontosítania az egyes fizetéseknek e tőke visszafizetését szolgáló részét, és hogy az ezen írányelv 22. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett e rendelkezésekkel ellentétes az, hogy a tagállam nemzeti szabályozásában ilyen kötelezettséget  r elő.
- 70 A 2019. szeptember 5-i Pohotovost   t letben (C-331/18, EU:C:2019:665, 51. pont) a Bíróság megerősítette, hogy az említett írányelv 22. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 10. cikke (2) bekezdésének h)–j) pontjával ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a hitelmeg llapod s nak minden egyes törlesztést a tőketörlesztés, a kamatok és az egyéb k ltsegek közötti bontásban kell tartalmaznia.

- 71 Egyébként emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezés, amelyet a Bíróság valamely uniós jogszabály kapcsán fejt ki, megmagyarázza és pontosítja e szabály hatályát és jelentőségét, amely szerint azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Ebből következik, hogy az így értelmezett szabályt a bíróság alkalmazhatja és alkalmaznia kell, még az értelmezés iránti kérelemről döntő ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyebekben adottak a feltételek az említett szabály alkalmazásával kapcsolatos pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindításához (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítélet, C-331/18, EU:C:2019:665, 53. pont).
- 72 Ennélfogva, az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata, a belső jog által elismert módszerek alkalmazásával, az említett szerződés megkötésének időpontjában, azaz 2011. május 30-án alkalmazandó szlovák rendelkezéseknek a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélettel (C-42/15, EU:C:2016:842) értelmezett 2008/48 irányelvvel a lehető legteljesebb mértékben összhangban álló értelmezése. E bíróság nem állapíthatja meg jogszerűen azt, hogy nem tudja értelmezni az érintett nemzeti rendelkezéseket az uniós joggal összhangban, pusztán amiatt, hogy e rendelkezéseket a szlovák bíróságok e joggal összeegyeztethetetlen módon értelmezték (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítélet, C-331/18, EU:C:2019:665, 54. és 55. pont; 2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 42. és 44. pont).
- 73 Bár az uniós joggal összhangban álló értelmezés e kötelezettségét korlátozzák az általános jogelvek, különösen a jogbiztonság elve, abban az értelemben, hogy az nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául, a nemzeti bíróságoknak, ideértve a legutolsó fokon eljárókat is, adott esetben módosítaniuk kell a kialakított nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítélet, C-331/18, EU:C:2019:665, 56. pont; 2020. március 5-i OPR-Finance ítélet, C-679/18, EU:C:2020:167, 43. és 45. pont).
- 74 A jelen ügyben a Bíróság a 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítéletben (C-331/18, EU:C:2019:665, 57. pont) már kimondta, hogy a 2008/48 irányelvnek a 2016. november 9-i Credit Slovakia ítéletben (C-42/15, EU:C:2016:842) értelmezett 10. cikkének (2) bekezdése és 22. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó az olyan hitelmegállapodásra, amelyet az alapügyben szóban forgó, a 2016. november 9-i Generics Slovakia ítéletben (C-42/15, EU:C:2016:842) foglaltak szerint fogadtak el. Ezzel a Bíróság úgy ítélte meg, hogy tárgytalanná váltak a kérdést előterjesztő bíróságnak a 2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítélet (C-331/18, EU:C:2019:665) alapjául szolgáló ügyben feltett másodlagos kérdései, amelyek a jelen üggyhöz hasonlóan a 2008/48 irányelv e rendelkezéseinek az alapjogvita által érintett magánszemélyek közötti viszonyra gyakorolt esetleges hatásaira vonatkoztak abban az esetben, ha nem bizonyított az említett jog értelmezése.
- 75 A fenti megfontolások összességére tekintettel az ötödik és a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelvnek a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélettel (C-42/15, EU:C:2016:842) értelmezett 10. cikkének (2) bekezdése és 22. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó az olyan hitelmegállapodásra, amelyet ezen ítélet kihirdetése előtt, illetve a nemzeti szabályozásnak az említett ítéletnek való megfelelés érdekében történő módosítása előtt kötöttek meg.

A költségekről

- 76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely úgy rendelkezik, hogy a valamely hitelszerződés teljesítése során a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmében vett tisztességtelen feltételek, vagy a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv követelményeivel ellentétes feltételek alapján indokolatlanul megfizetett összegek visszatérítése iránt a fogyasztók által indított keresetekre hároméves elévülési idő vonatkozik, amely azon a napon kezdődik, amikor az indokolatlan gazdagodás bekövetkezett.**
- 2) **A 2008/48 irányelvnek a 2016. november 9-i Home Credit Slovakia ítélettel (C-42/15, EU:C:2016:842) értelmezett 10. cikkének (2) bekezdése és 22. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó az olyan hitelmegállapodásra, amelyet ezen ítélet kihirdetése előtt, illetve a nemzeti szabályozásnak az említett ítéletnek való megfelelés érdekében történő módosítása előtt kötöttek meg.**

Aláírások